

KAKO SE PRI VAŠI HIŠI REČE?

Hišna imena v Golici in na Studenem

KAKO SE PRI VAŠI HIŠI REČE?

Hišna imena v Golici in na Studenem

Občina Zelniki

KAKO SE PRI VAŠI HIŠI REČE?

Hišna imena v Golici in na Studenem

Zbrala in uredila: Kristina Miklavčič (Razvojna agencija Sora) ter Klemen Klinar

Slikovno gradivo: Boris Benedičič, Jana Benedik, Andrej Gartner, Tanja Kramar, Franc Mohorič, Franci Mohorič, Zdenka Pfajfar, Jure Prevc

Oblikovanje: Standart, Simon Pavlič, s. p.

Škofja Loka, maj 2026

UVOD

Hišna imena so se kot del nesnovne kulturne dediščine slovenskega podeželja izoblikovala na podlagi značilnosti določenega območja, prebivalcev in njihovih dejavnosti z namenom lažjega ločevanja ljudi med seboj. Domača imena so se na domačijah obdržala kljub menjavi lastnikov hiš in njihovih priimkov, ponekod pa z opuščanjem kmetovanja in podiranjem starih poslopij izginjajo iz vsakdanjega govora. Vsa hišna imena določenega območja pogosto poznajo in uporabljajo le še starejši. Raba hišnih imen je vpisana v državni Register nesnovne kulturne dediščine Slovenije pri Ministrstvu za kulturo.

Da bi preprečili njihovo izginotje in razširili njihovo uporabo, je bil v okviru projekta Stara hišna imena – obraz dediščine naših krajev ob sofinanciranju Občine Železniki opravljen podroben pregled nekdanjih in današnjih hišnih imen v naseljih Golica in Studeno župnije Selca.

Podatki za seznam hišnih imen, ki je objavljen v tej knjižici, so bili pridobljeni s pregledom zgodovinskih virov - franciscejskih katastrov in župnijskih knjig, zelo pomembno vlogo pa so pri zbiranju odigrali starejši domačini, s katerimi smo opravili razgovore, in drugi krajanji, s katerimi smo se sestali na zanimivem srečanju.

V knjižici so zbrana stara hišna imena, ki jih domačini za navedene lokacije še poznajo, čeprav se imena v nekaterih primerih ne uporabljajo več. Poleg tega v spodnjem delu tabele navajamo še imena, ki so evidentirana v zgodovinskih virih, vendar so se očitno že izgubila, ker jih ljudje ne poznajo več.

Pomen in izvor hišnih imen

S hišnimi imeni se ohranja domače narečje in njegove krajevne govorne posebnosti. Hišna imena večkrat sporočajo tudi zgodovinske posebnosti kraja ali domačij, z njimi se ohranja identiteta določenega območja in pripadnost ljudi domačemu kraju in domačiji.

Izvor hišnih imen je raznolik in marsikdaj ni več poznan. Najpogosteje imena hiš izvirajo iz:

- ledinskih imen ali lokacije domačije (npr. Pri Podovšarju – po ledinskem imenu Podovše, kjer stoji hiša, Pri Potokarju – po lokaciji hiše ob potoku),
- osebnih imen (npr. Pri Jernaču – po imenu Jernej, Pri Matovžicu – po imenu Matevž, Pri Tomažovcu – po imenu Tomaž, Pri Štefanki – po imenu Štefka, Štefanija),
- priimkov (npr. Pri Prevcu – po priimku Prevc, Pri Šraju – po priimku Šraj, Pri Mižetu – po priimku Miže),
- vzdevkov, ki so nastali na podlagi statusa, telesnih posebnosti ali duševnih lastnosti nosilca, iz imen živali, rastlin, značilnih jedi, predmetov... (npr. Pri Šurku – po ščurku, Pri Jelenu – po jelenu),
- poimenovanj za poklice, dejavnosti ali statuse (npr. Pri Šoštarju – po poklicu čevljarja, narečno šoštarja, Pri Tišlarju – po poklicu mizarja, narečno tišlarja, Pri Mežnarju – po dejavnosti mežnarja, Pri Kajži – domačija z nižjim statusom).

Zgodovinski zapisi

Zapisi hišnih imen v zgodovinskih virih nam potrjujejo, da je hišno ime v času nastanka tega vira že obstajalo. Z njimi si včasih lahko pomagamo tudi pri ugotavljanju izvora hišnega imena. Zapisi iz zgodovinskih katastrov so za Golico in Studeno iz katastrskih občin Dolenja vas in Studeno pridobljeni iz Franciscejskega katastra za Kranjsko, natančneje iz Abecednih seznamov lastnikov zemljišč iz leta 1826. Navedene katastre hrani Arhiv Republike Slovenije.

Tudi v statusu animarum oz. družinski knjigi so hišna imena vodena kot posebna kategorija. V tabelah so za Golico in Studeno izpisana hišna imena iz statusa animarum iz obdobja 1860–1980 župnije Selca. Župnijske knjige župnije Selca so hranjene na sedežu župnije.

Jezikoslovna pojasnila

Hišna imena kot tudi narečja ter njihovi krajevni govori so del kulturne dediščine, zato so zbrana in zapisana v njihovi narečni obliki. Pri zapisu narečnega izgovora hišnega imena so uporabljena naglasna znamenja, ki povedo, kako je hišno ime naglašeno in kakšen je naglašeni samoglasnik. Ostrivec pomeni ozek in dolg glas (npr. répa, móka), strešica zaznamuje širok in dolg glas (npr. pēta, rōka), krativec pa širok in kratek glas (kmèt, nastòp). Pri zapisu je uporabljen tudi znak za polglasnik "ǎ", ki ga izgovarjamo kot samoglasnik v besedah pes (pǎs), vrtnar (vǎrtnar).

Hišnim imenom so dodane še delno poknjžene oblike, to je narečnemu izgovoru kar najbližji zapis z znaki slovenske abecede s poknjženo končnico imena.

Potokarjeva hiša na Studenem leta 1979 (vir: arhiv Zdenke Pfajfar)

GOLICA

Ime Golica je precej staro, prvič se omenja že leta 1291 kot Golithsch, kasneje tudi Gollitz, izhaja pa iz korena – gol, ki pomeni neporaščen, gol, odprt, kar se lepo ujema z značajem pokrajine. Gre namreč za bolj odprta, travnata pobočja brez gostega gozda. V zgodovini se omenja tudi delitev na Zgornjo in Spodnjo Golico, kar kaže na razpršeno naselitev.

Pri Brnu, kjer naj bi hišno ime nastalo že pred letom 1800, so bile po podatkih lastnikov značilne dejavnosti vezave knjig, mizarstvo in sadjarstvo, na Trojarjevi domačiji pa so se poleg kmetijske dejavnosti ukvarjali še z gozdarstvom, oglarstvom, kolarstvom in furmansko dejavnostjo.

Stara hiša na domačiji Pri Brnu (vir: arhiv Andreja Gartnerja)

V vasi so bile zanimive zamenjave lastništva oz. selitve ljudi med hišami. Finovčevo kmetijo s staro hišno številko 6 so kupili Brnovi, ki so takrat živeli na sosednji lokaciji, na hišni številki 5. Finovčevi pa so kupili Ozeblkovo kmetijo in se preselili tja.

Pri Krulcu (vir: arhiv Franca Mohoriča)

Pri Mižetu (vir: Wikimedia, avtor: Doremo)

Hišna št.	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1826	Status animarum 1860-1980	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
1	14	/	Lavtarjeva Franca	Pər Mižét	Pri Mižetu
2	13	/	Lavtar	Pər Lávtari	Pri Lavtarju
3	12	/	Tomažovec	Pər Tomážovc	Pri Tomažovcu
4	11	Troyer	Trojar	Pər Trójari	Pri Trojarju
5	10	Osebek	Ozebek	Pər Ozébk	Pri Ozebku
7	9	Krutzl	Kruljc	Pər Krúlc	Pri Krulcu
8	8	Messnerey	Mežnarija	Pər Méžnari	Pri Mežnarju
9	7	/	Reba	Pər Réb	Pri Rebu
10	5	Wernia	Brnja	Pər Bórn	Pri Brnu
11	4	Leben	Lajbon	Pər Lejbón	Pri Lejbonu
/	6	Tinoutz	/	Pər Fínovc	Pri Finovcu
/	/	/	Trojarjeva bajta	/	/

Pri Ozebku po obnovi okoli leta 1980 (vir: arhiv Francija Mohoriča)

STUDENO

Studeno nam po pomenu razloži nemško ime iz urbarja 1291, Chaltepued, kar pomeni mrzlo polje (Planina, 1981). Ena od razlag nastanka imena pa ime povezuje z vodo, studencem, hladnim izvirov vode.

Pri Šraju je bila včasih največja kmetija na Studenem, za bogato domačijo Pri Jernaču pa sokrajani poznajo anekdoto, da so imeli v lasti toliko zemlje, da so po svoji zemlji prišli do Železnikov, razprostirala se je torej vse do tja, gospodar pa naj bi imel toliko denarja, da si je z bankovci prižgal tobak.

Stara hiša Pri Šraju, zgrajena leta 1797 (vir: arhiv Jane Benedik)

Za domačijo Pri Prevcu sta poznani dve razlagi hišnega imena. Glede na to, da je bilo hišno ime Priuz in priimek Prevc zapisan že v franciscejskem katastru pred 200 leti (kot Preutz), je najbolj verjetno, da je ime nastalo po priimku takratnega lastnika. Sedanji lastniki pa nastanek imena povezujejo tudi s tkanjem lanu in izdelavo platna. Tkalcu v narečju lahko namreč rečemo tudi *prelc* (prevc). Iz Prevcove delavnice se je razvila tovarna Alples.

Na sliki Markova hiša (desno) in hiša Pri Štefanki (levo) v 90-ih letih (vir: arhiv Tanje Kramar, avtor slike: Jensterle)

Pri Prevcu (vir: arhiv Jureta Prevca)

Pri Prešniku desno in Pri Jeralu levo (vir: arhiv Borisa Benedičiča)

Hišna št.	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1826	Status animarum 1860-1980	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
1	22	/	Podovšar	Pər Podóvšari	Pri Podovšarju
3	19	/	Potokar	Pər Potókari	Pri Potokarju
5	18	Luschou	Lušel	Pər Lúšl	Pri Lušlu
6	17	Jernazh	Jernač	Pər Jernáč	Pri Jernaču
7	15	/	Šurk	Pər Šúrk/Pər Šórk	Pri Šurku
8	16	Anshek	Prešnik	Pər Préšnk	Pri Prešniku
9	14	Lukz	Lukec	Pər Lúkc	Pri Lukcu
10	13	Jeralla	Jerala	Pər Jerál	Pri Jeralu
11	12	Schostar	Šoštar	Pər Šóštari	Pri Šoštarju
12a	11	Stichel	Štihel	Pər Štíhln	Pri Štihelnu
13	9	/	Grenkot	Pər Grenkót	Pri Grenkotu
14	10	Matheuschk	Matevžič	Pər Matovžíc	Pri Matovžicu
15	8	per Mark	Marka	Pər Márk	Pri Marku
16	7	Preschenk	/	Pər Štefánk	Pri Štefanki
17a	6	Mathia	/	Pər Antón	Pri Antonu
18	5	Priuz	Prevc	Pər Prévc	Pri Prevcu
19	4	Schrei	Šraj	Pər Šráj	Pri Šrajju
20	3	Poschesnig	Posečnik	Pər Poséčnk	Pri Posečniku
21	2	/	Kajža	Pər Kájž	Pri Kajži
22	1	/	Tišlar	Pər Tíšlari	Pri Tišlarju
24	20	/	Jožek	Pər Jóšk	Pri Jošku
27	23	/	Mlakar	Pər Mlákari	Pri Mlakarju
28	/	/	Benedik	/	/
32	/	/	/	Pər Jelén	Pri Jelenu
/	24	/	Južnovec	Pər Júžn	Pri Južnu
/	21	/	Jeralov Janez	/	/

Izdajatelj zaradi podatkov, pridobljenih preko ustnih virov, ne jamči za popolno pravilnost hišnih imen in zgodb ter ne odgovarja za morebitne tipkarske napake v besedilu in zapisu hišnih imen.

Za pomoč pri raziskovanju hišnih imen se zahvaljujemo sodelujočim domačinom, župniku v Selcih ter dr. Jožici Škofic (ZRC SAZU).

Za ogled zbranih hišnih imen obiščite www.hisnaimena.si.

Fotografija na naslovnici: Marijino, Joškovo znamenje (kapelica) na Joškovem klancu leta 2000 (staro in novo) (vir: arhiv Zdenke Pfajfar)

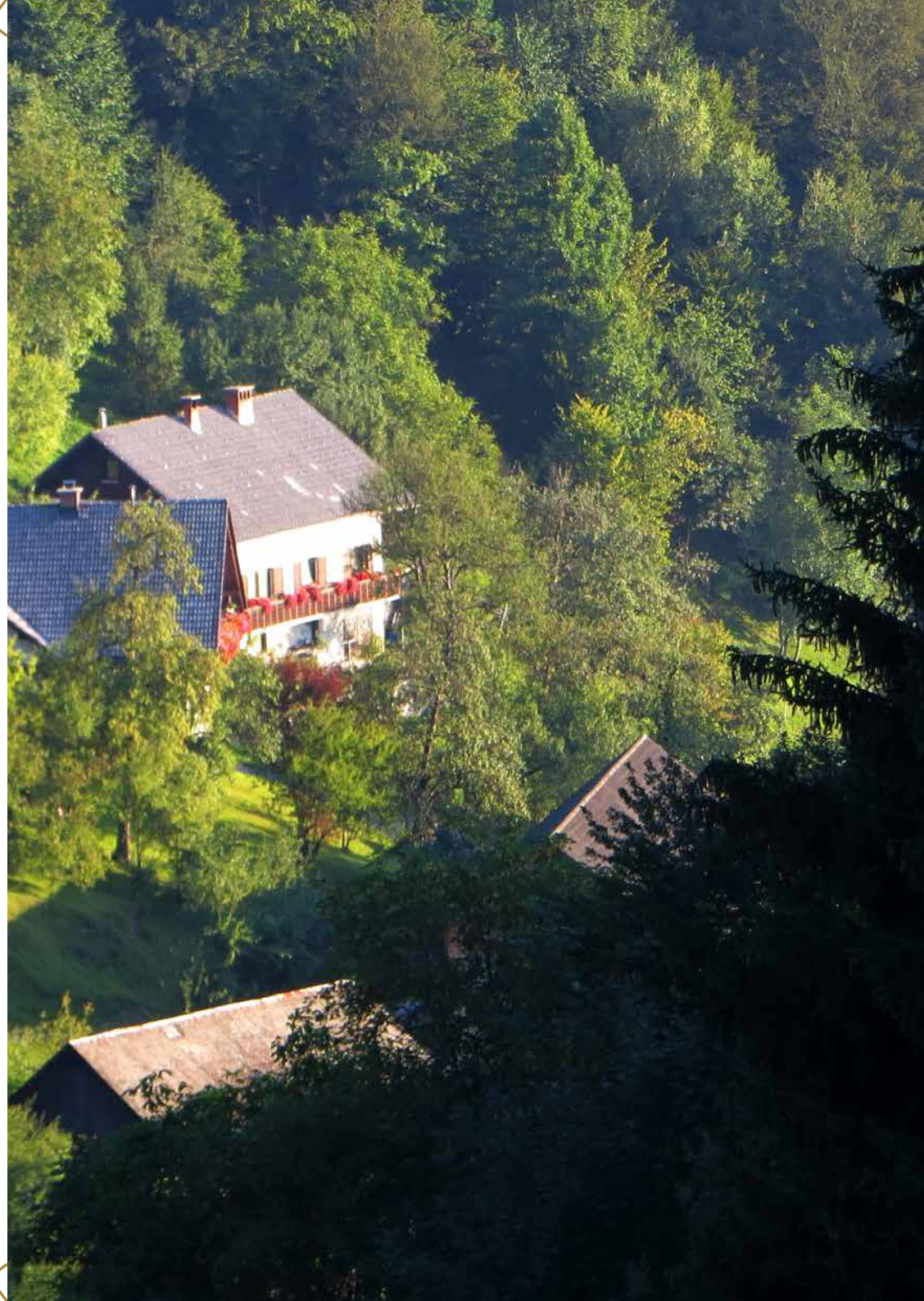
Viri in literatura:

PLANINA, France, 1981, Imena naselij v Loški občini, Loški razgledi, letnik 28

<https://en.wikipedia.org/Golica>

<https://commons.wikimedia.org/>

Listina - Attribution-ShareAlike 4.0 International - Creative Commons (licenca za uporabo fotografij na portalu Commons Wikimedia)

Pan Tomázove Pan Trojáři Pan Ozébk

Pan Krúlc Pan Měznari Pan Kéb

Pan Bírni Pan Lejbón Pan Finove

Pan Podóvsari Pan Potókari Pan Lúšl

Pan Jernáč Pan Šúrk Pan Šórk

Pan Prěšnk Pan Lúkc Pan Jerál

Pan Šóstari Pan Štíhln Pan Grenköt

Pan Matovžic Pan Márk Pan Štefánk

Pan Anton Pan Prěvc Pan Šráj

Pan Posécnk Pan Kájž Pan Tišlari

Pan Jošk Pan Mlákari

Pan Jelén w Pan Južn